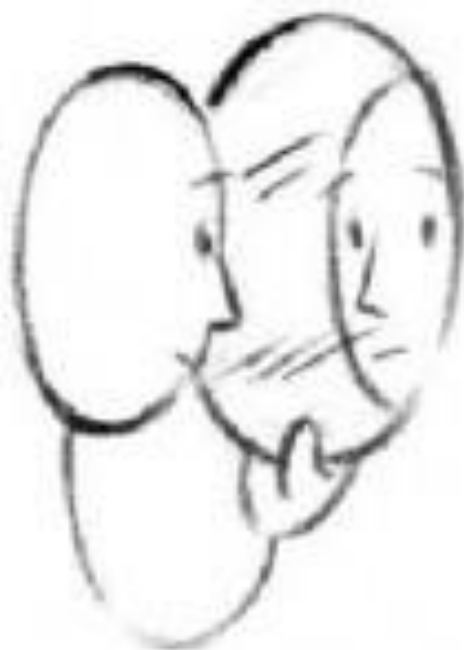

ChristenUnie

SGP

D66
den haag

Initiatiefvoorstel

‘Een spiegel naar het verleden’

Pieter Grinwis, ChristenUnie/SGP

Hanneke van der Werf, D66

Den Haag, 16 september 2020

Inleiding

Herdenken en monumenten zijn sterk met elkaar verweven. Zeker in dit in meerdere opzichten bijzondere jaar, waarin we dankbaar 75 jaar vrijheid vieren. Onze stad Den Haag kent vele monumenten waarmee bewoners en bezoekers van Den Haag de geschiedenis in al haar aspecten kunnen her- en gedenken. Een aanzienlijk deel van deze monumenten is in het leven geroepen om de schaduwkant van de historie te benadrukken. Monumenten als het Indisch monument in de Scheveningse bosjes, het Joods Monument op het Rabbijn Maarssenplein en het Monument Bombardement Bezuidenhout helpen ons als gemeenschap enerzijds om de pijn uit het verleden onder ogen te zien en houden ze ons anderzijds scherp om het in de toekomst nooit meer zo ver te laten komen. Om monumenten nog sterker in dienst te laten staan van die doelen, komen de Haagse fracties van ChristenUnie/SGP en D66 - naar een idee van Hagenaar David Vriesendorp - met het initiatiefvoorstel 'Een spiegel naar het verleden'. Hierin verbinden we een spiegel aan (een selectie van) monumenten. De spiegel nodigt bezoekers uit om te reflecteren op de vraag: 'Wat zou ik gedaan hebben?' Zeker in deze tijd waarin veel gediscussieerd wordt over gevoelige episodes uit onze geschiedenis en daaraan verbonden over sommige beelden en monumenten, is dit initiatief wat ons betreft een welkome uitnodiging om niet te reflecteren op en misschien zelfs te oordelen over de ander, maar op en over onszelf. Daarnaast komt de geschiedenis meer tot leven wanneer we aangemoedigd worden om ons leven in het licht van een ander tijdsgewricht te plaatsen.

Zelfreflectie houdt ons alert om te voorkomen dat we fouten uit het verleden herhalen. Haagse monumenten kunnen een grotere rol spelen in die zelfreflectie en in ons collectieve geheugen en bewustzijn. Het doet ons realiseren dat veiligheid, vrede en recht geen vanzelfsprekendheden zijn, maar blijvende aandacht en alertheid vereisen. Monumenten helpen ons om daarbij stil te staan, door niet alleen een blik op het verleden en op anderen te werpen, maar juist ook de blik op onszelf en op de toekomst te richten.

Die essentiële functie van monumenten willen we versterken. Op dit moment wordt er bij monumenten geen directe vertaalslag gemaakt naar het heden. Naarmate de tijd verstrijkt en de samenleving verandert, wordt het soms ingewikkelder voor mensen om zich een voorstelling te maken bij gebeurtenissen en keuzes uit het verleden. Wij mensen achten een herhaling van het verleden soms onrealistisch of gaan er te gemakkelijk vanuit dat we automatisch aan de goede kant van de geschiedenis zouden en zullen staan. Toch is het belangrijk te beseffen dat ook de mensen die verkeerde keuzes hebben gemaakt mensen van vlees en bloed waren zoals wij, die allen evenzeer in staat waren morele afwegingen te maken. Belangen, angsten en emoties uit het verleden zijn niet zonder meer verdwenen met de opkomst van de moderniteit en de verankering van mensenrechten in verdragen en wetten. Daarom stellen we voor een spiegel toe te voegen aan een selectie van Haagse monumenten. Deze spiegels dienen de volgende maatschappelijke doelen:

- 1 *Betrokken herdenken*: de spiegel maakt de afstand tussen historie en heden klein en houdt zo de geschiedenis levend. Daarnaast helpt het mensen om emotioneel meer betrokken te raken bij situaties van oorlog, onrecht en onveiligheid uit het verleden. Dit kan het bewustzijn op het gebied van vrede en recht positief beïnvloeden, de empathie van mensen versterken ten opzichte van anderen wier levenssituatie in eerste instantie wat verder van henzelf afstaat en hen aanmoedigen om zelf op te staan tegen onrecht en onveiligheid.
- 2 *Actief herkennen*: de spiegel toont de relevantie van gebeurtenissen uit het verleden en maakt zo duidelijk dat oude gevaren ook nu nog onder de oppervlakte van onze samenleving kunnen sluimeren. Het bewustzijn dat daaruit ontstaat kan mensen ertoe aanzetten om scherper te zijn op dreigende signalen in het heden.

- 3 *Gewetensvol reflecteren*: de spiegel zet mensen aan om na te denken over fundamentele vragen: Wat zou ik gedaan hebben? En waarom? Wat is de goede keuze om te maken? Op deze manier worden mensen op persoonlijk niveau stilgezet bij de belangen en afwegingen die speelden bij een historische gebeurtenis en wordt tegelijkertijd de link gelegd met het heden. Want ook onze keuzes nu hebben invloed op anderen. Zijn we ons daarvan bewust?

Het mag helder zijn, de spiegels zijn bedoeld voor iedereen. Je staat bij een monument en wordt daarbij geconfronteerd met het verleden én met jezelf. Zeker in combinatie met interactieve informatie, is het aansprekend voor elke leeftijdscategorie. Vanzelfsprekend vormen de spiegels bij monumenten ook een bron van informatie en reflectie voor de vele binnen- en buitenlandse bezoekers van onze stad.

Wat stellen we voor?

Aan een selectie van Haagse monumenten wordt een spiegel toegevoegd. Het gaat hierbij om monumenten die aan gebeurtenissen of ontwikkelingen refereren met een morele lading. Hierbij denken we vanzelfsprekend aan Haagse oorlogsmonumenten ter nagedachtenis aan de Tweede Wereldoorlog, maar de spiegel kan veel breder gehanteerd worden. Het zou bijvoorbeeld een wenselijke toevoeging kunnen zijn bij het waarschijnlijk op te richten slavernijmonument.

De spiegel bestaat uit een fysieke spiegel, die verschillende (weers)omstandigheden aan kan. Hiervoor zal een aansprekend ontwerp moeten worden gezocht dat passend is bij de sfeer rond het monument. Daarbij kan een korte tekst, wellicht in vragende vorm, worden gevoegd en een QR-code. Hiermee wordt de bezoeker naar een website geleid waar de context van het monument wordt uitgelegd en enkele vragen ter reflectie worden gesteld. Deze website zou bijvoorbeeld ontwikkeld kunnen worden met betrokkenheid van een historicus en onderwijskundige om deze aan te laten sluiten bij de verschillende doelgroepen. Mocht het een succes blijken, dan zou op de website ook een wandeling langs meerdere monumenten en spiegels kunnen worden aanbevolen, een zogenaamde “wandeling door het Haagse verleden”.

Door het concept van de spiegel in eerste instantie te introduceren bij een beperkt aantal monumenten kan worden bepaald of de spiegel daadwerkelijk functioneert en van toegevoegde waarde is voor het betrokken herdenken van het verleden, actief herkennen in het heden en gewetensvol reflecteren op jezelf. Ook kan er naar verloop van tijd gekeken worden of de QR-code voldoende gebruikt wordt. Na een pilotfase van een jaar kan het initiatief geëvalueerd worden en wanneer blijkt dat het van toegevoegde waarde is kan tot een uitbreiding van een bredere selectie van monumenten worden overgegaan. Voor een eerste uitvoering van dit initiatief achten wij de volgende monumenten geschikt, in alfabetische volgorde:

- Indisch Monument
- Joods Monument Rabbijn Maarssenplein
- Mandela Monument: 'Long Walk to Freedom'
- Nationaal Monument Oranjehotel
- Wereldvredevlam bij het Vredespaleis

De plannen kunnen bekostigd worden vanuit het budget voor monumentenzorg. We schatten dat deze plannen ongeveer €25.000 zullen kosten. Het betreft een beperkte eenmalige investering die zich ‘structureel uitbetaalt’.

Ontwerp-raadsbesluit:

De gemeenteraad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen d.d....., gelezen het initiatiefvoorstel 'Een spiegel naar het verleden' van raadsleden Pieter Grinwis van ChristenUnie/SGP en Hanneke van der Werf van D66, besluit:

1. aan een selectie van Haagse monumenten een spiegel met een korte tekst en QR-code toe te voegen, waarmee het betrokken herdenken van het verleden, actief herkennen in het heden en gewetensvol reflecteren op jezelf wordt bevorderd;
2. de volgende monumenten hiervoor te selecteren:
 - a. Indisch Monument
 - b. Joods Monument Rabbijn Maarsseplein
 - c. Mandela Monument: 'Long Walk to Freedom'
 - d. Nationaal Monument Oranjehotel
 - e. Wereldvredevlam bij het Vredespaleis
3. het initiatief na een introductieperiode te evalueren, waarna tot aanpassing en/of uitbreiding kan worden besloten;

aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van ...

De griffier

De voorzitter